

Servicehus är en allt vanligare bostadsform för äldre människor i Sverige. Det har byggts hundratals servicehus och fler planeras.

Brandskyddsbestämmelserna är desamma i servicehus som i vanliga bostäder. Men i servicehus bor många med rörelsevårigheter och behov av hjälp vid en utrymning. Brister i utrymningsförmåga måste kompenseras av tekniska lösningar och förändring i planlösningen.

Med syfte att ge underlag för utarbetandet av bestämmelser för säkra utrymningsmöjligheter har en undersökning genomförts vid BFL, KTH. Kunskapsunderlaget utgörs av dels en kartläggning av vilka säkerhetsanordningar som förekommer utöver vad bostadsnormerna föreskriver, dels av en skattning av de boendes utrymningsförmåga.

Genom två enkäter till ett urval servicehus har data samlats in. Den ena enkäten avsåg servicehusets säkerhetsanordningar utöver SBN:s krav, den andra i huvudsak de boendes rörelsevårigheter och hjälpbehov vid en utrymning.

Servicehusen har klassificerats med avseende på deras säkerhetsnivå. Den procentuella andelen boende som behöver hjälp av två respektive en personal eller bara "en hjälpende hand" utgör den kvantitativa bilden av bristerna i utrymningsförmåga.

En analys av de extra brandskyddsanordningar som förekommer visar att det finns servicehus med god säkerhet både beträffande upptäckt och spridning av brand. Det vanligaste är dock att servicehus utöver vad SBN kräver för bostadshus endast har vidtagit någon eller några åtgärder för att säkerheten ska vara tillräcklig med tanke på de boendes utrymningsförmåga.

Skattningen av de boendes utrymningsförmåga visar att det är de boendes stora behov av hjälp vid en utrymning som begränsar utrymningsförmågan. I genomsnitt behöver närmare hälften av de boende hjälp av två personal för att ta sig utför en trappa. Detta tillsammans med bristen på adekvata säkerhetsåtgärder gör att säkerheten på servicehus inte kan anses vara i nivå med andra flerbostadshus.

Somliga brister i utrymningsförmågan kan kompenseras av tekniska lösningar, andra av personalinsatser. De förstnämnda är mest intressanta för säkerhetsanordningar i servicehus, eftersom en ökning av personalstyrkan knappast är att räkna med.

Med utgångspunkt i dessa resultat diskuteras avstämning mellan säkerhetsnivå och utrymningsförmåga. Slutsatsen är att utrymningsproblemet främst måste lösas genom möjlighet till horisontell utrymning eller stegvis utrymning med hjälp av brandrefug.

De boendes trygghet och säkerhet kan förbättras även med andra föreslagna åtgärder avseende säkerhetsfaktorerna brandkontroll och personskydd. De förstnämnda syftar till upptäckt av och hinder för spridning av brand. Personskyddande anordningar ska underlätta utrymning och möjliggöra räddning av de boende.

Härmed bör säkerheten för de boende i servicehus bli minst likvärdig med den som fordras enligt SBN i vanliga bostadshus med tanke på de boendes utrymningsförmåga i respektive hustyper.